

AGSL ÖĞRENCİLERİNİN LİSE ÖĞRENİMLERİ SIRASINDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ*

Yrd. Doç. Dr. Sadık Yöndem**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı: Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde öğrenim gören öğrencilerin lise öğrenimleri sırasında ve yüksek öğretime geçişte karşılaştıkları sorunların belirlenmesidir. Araştırmaya farklı illerde bulunan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde okuyan 128 öğrenci ve bu okullarda müzik alan dersleri veren 30 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın verileri anket yolu ile toplanmıştır. Bulgular, betimsel analizlere dayandırılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, bu okullarda kadrolu öğretmen açığının sürdüğü, öğrencilerin liseden sonraki eğitimleri konusunda yönlendirilmeye gereksinimleri olduğu, müzik alanı dışındaki derslerle ve müzik alan derslerine ilişkin bir takım öncelikli sorunların olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

Abstract

The aim of this study is to investigate the problems that students from the Anatolian High School of Fine Arts encounter during their high school education and also in transition from high school to university. The subjects of this study consisted of 128 students from the Anatolian High School of Fine Arts in different cities and 30 music teachers working at these schools. Data was collected by means of a questionnaire. As a result of this descriptive study, some suggestions were made for the solution of these problems. In addition, the necessity of improving the number and quality of teachers working at these high schools, the need for students being prepared and informed about their higher education, the existence of problems related to the music content courses and other general education courses of these high schools were found as a result of this study.

Keywords: Music Education, Anatolian High School of Fine Arts

* XI. Eğitim Bilimleri Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur. 23-26-2002 Lefkoşa, KKTC.

** A.İ.B.Ü Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

GİRİŞ

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri kuruldukları günden beri sayıları hızla artarak 43'e ulaşmıştır (Ekim 2001 verileri MEB 2001). "Uçan (1996)'a göre yirmibirinci yüzyıl eşiğindeki Türkiye'de müzik eğitimi alanında gerçekleştirilen en yeni ve en köklü atılımlardan biri, 'Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri' kurulmasıdır. Bu liseler, müzik alanında verdikleri lise öğrenimi ile müzik öğretmeni yetiştiren yüksek öğrenim kurumlarına büyük ölçüde öğrenci kaynağı oluşturmaktadır. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin müzik eğitimi, mesleki müzik eğitiminin alt basamağını oluşturması açısından çok önemli işlevleri bulunmaktadır. Uçan'a (1996) göre AGSL müzik bölümleri mesleki müzik eğitimi sürecinin ikinci basamağında, daha çok "akademik doğrultulu" mesleki müzik yükseköğretim kurumu işlevi gören ortaöğretim kurumlarıdır.

Eğitim fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda müzik öğretmenliği eğitimi alan öğretmen adaylarının nitelikli olarak yetişmelerinin bir boyutu olarak bu fakülteye gelen öğrenci düzeylerinin yükseltmeleri olarak görülebilir. Bu bakımdan ele alındıklarında AGSL'ler diğer orta öğretim kurumlarından yapı olarak ve yetiştirdikleri öğrencilerin niteliği açısından farklılıklar gösterirler. Yetenek sınavıyla öğrenci alımını gerçekleştiren AGSL, öğrencilerin sanat eğitimine daha küçük yaşlarda başlamasına imkan vermesi yönüyle, ayrıca nitelik ve nicelik açısından yaptığı katkıları bakımından büyük önem taşımaktadır (Karkın,1996).

Uçan'a (1996) göre AGSL'nin birçok genel sorunu vardır. Bunlardan öğrencileri doğrudan ilgilendiren sorunlar: Öğrenci seçimi, kitap, araç-gereç ve teknik donanımı ve kullanımı, eğitim-öğretim ortamı, mezunların yüksek öğretime seçilimi ve yerleştirilmiştir. Bu çalışmada, müzik eğitimi sürecinde çok önemli işlevleri bulunan bu liselerin öğrencilerinin karşılaştıkları sorunların ortaya konup bu okullardaki eğitim sürecine katkıda bulunmak amacıyla bazı önerilerde bulunulmuştur.

2. YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini tüm Türkiye'deki AGSL'ler oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örnekleme, Bolu, Antalya ve Eskişehir'de bulunan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde öğrenim gören toplam 128 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın amacı sorun belirlemeye yönelik olduğundan, araştırmaya lise 1, 2 ve 3. sınıf öğrencileri örneklem olarak alınmıştır. Ayrıca Bolu, Antalya, Eskişehir ve Kütahya'daki AGSL'de müzik alan derslerini veren 30 öğretmene AGSL öğrencilerinin sorunlarına yönelik anket uygulanmıştır.

Anketlerin uygulandığı illerdeki AGSL'lerde ulaşılabilen bütün müzik alan dersleri öğretmenleri ve müzik alanından bütün öğrenciler örnekleme alınmıştır.

Araştırmanın verileri anket yolu ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin öğrenim gördükleri illere ve cinsiyete, öğretmenlerin ise görev yaptıkları illere ve cinsiyete göre dağılımları Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo-1 Öğrencilerin ve Öğretmenlerin Okullarının Bulunduğu Şehir ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Şehir	Öğrenci		Öğretmen	
	f	%	f	%
1.Antalya	43	33.6	6	20,0
2.Bolu	42	32.8	10	33,3
3.Eskişehir	43	33.6	10	33,3
4.Kütahya	-	-	4	13,3
Cinsiyet				
1. Bayan	94	73.4	14	46,7
2. Erkek	34	26.6	16	53,3

2.2. Veri Toplama Araçları

Sorunların belirlenmesine yönelik bu çalışmada, öğretmen ve öğrenciler için iki farklı anket uygulanmıştır. Öğrencilere uygulanan anket sorularının oluşturulması amacıyla, ilk olarak Bolu AGSL'de açık uçlu sorularla öğrencilerin görüşleri alınarak sorunların hangi konularda toplandığı belirlenmiştir. Daha sonra belirlenen bu sorunlar müzik alan dersleri, müzik alan dışı dersleri, geleceğe yönelik ve okulun fiziki koşullarına yönelik olmak üzere dört grupta toplanmıştır. Öğrencilere uygulanan anket toplam 32 sorudan oluşmaktadır. Öğrencilere uygulanan anketin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı, .81 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlere uygulanan ankette ise öğretmenlerin bakış açısından bu liselerde öğrencilerin yaşadıkları ve karşılaştıkları sorunları belirleyebilecek bazı anket sorularına yer verilmiştir. Yalnız öğretmenlerin, öğrencilerde olduğu gibi gelecekle ilgili sorunlar ya da müzik alanı dışındaki derslere ilişkin görüşleri boyutlarına yer verilmemiş, yalnızca müzik alan dersleri ve okulun fiziki koşullarına ilişkin görüşleri olmak üzere iki boyutta görüşleri ele alınmıştır. Öğretmenlere uygulanan anket toplam 20 maddeden oluşmaktadır.

Öğrenci ve öğretmen anketlerinin ilk bölümlerinde bilgi formu bulunmaktadır. Anketlere verilen yanıtlar “Yeterli”, “Orta” ve “Yetersiz” olarak üç grupta ele alınmıştır. Anketlerin değerlendirilmesinde toplam puan ve ortalama durumlarında Yeterli (3), Orta (2), Yetersiz (1) olarak puanlanmıştır. Bu bakımdan, anketteki puanların ya da ortalamaların düşüklüğü sorunların daha fazla yaşandığı şeklinde yorumlanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözülmesi

Veriler 2002 yılı mayıs ayında yaklaşık 2 hafta içerisinde toplanmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından, öğrencilere toplu halde, öğretmenlere ise bireysel olarak uygulanan anketler ile toplanmıştır. Verilerin analizi bilgisayarda SPSS programında, betimsel istatistik tekniklerinden frekans, yüzde ve ortalama hesaplamaları ile yapılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgulardan öncelikle, AGSL öğretmen ve öğrencilerinin birbirine yakın alanlardaki özelliklerinin bir araya toplandığı tablolar şeklinde bazı özelliklerine yer verilmiştir. Daha sonra öğrencilere uygulanan sorunları belirleme anketinde müzik alan dersleri, alan dışı dersler, gelecekle ilgili sorunlar ve okulun fiziki koşulları gibi farklı sorun alanlarından hangisinin daha yoğun olarak yaşandığını belirlemek üzere, ortalamaların karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Sorun alanları birbirleri ile karşılaştırıldıktan hemen sonra, her sorun alanında yer alan maddelerin yetersiz olarak işaretlenme yoğunluğuna göre, en çok sorun olarak belirtilenden en aza doğru yüzdelik sıralamaya yer verilmiştir.

Tablo-2 Öğrencilerin Bazı Özellikleri ve Görüşleri

Okul Seçimi	f	%
1. Aile isteği ile	10	7.9
2. Kendi İsteği ile	115	89.8
3. Başka	3	2.3
İstedığı Alan		
1. Müzik Öğretmenliği	67	52.4
2. Konservatuvar	35	27.3
3. Başka	3	2.3
4. Kararsız	24	18.8

Tablo 2'den anlaşılacağı gibi, öğrencilerin büyük çoğunluğu bu okullarda öğrenim görmeyi kendi isteklerine göre seçmişlerdir. Bu durum öğrencilerin düşünce olarak bu okullara hazırlıklı geldiklerini göstermektedir. Mezun olduklarında müzik öğretmeni yetiştiren bölümlere gitme isteği %52.4 , i konservatuvara gitme isteği ise % 27.3'tür. Bu durumda bu okullarda öğrencilerin lise sonrası gidebilecekleri alan konusunda doğru yönlendirmelerin yerinde olduğu söylenebilir. % 18 'lik bir grubun ise yönelecekleri amaçlar konusunda kararsız olduğu gözlenmektedir. Bu gruba iyi bir rehberlik hizmetinin verilmesi gerektiği söylenebilir.

Tablo 3'te AGSL öğrencilerinin çoğunlukla orta gelir düzeyindeki ailelerden geldiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin annelerinin çoğunlukla ilkokul ve lise mezunu, babalarının ise çoğunlukla lise ve üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinin müzik ile uğraşma oranı ise birbirine eşit düzeyde sayılabilir. Müzik ile uğraşan ailelerin büyük çoğunluğunun amatör düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Tablo-3 Öğrencilerin Aile Yapılarına İlişkin Bazı Özellikleri

Ailenin Gelir Düzeyi	f	%
1. Düşük	16	12.5
2. Orta	106	82.8
3. Yüksek	6	4.7
Annenin Öğrenim Durumu		
1. İlköğretim	42	32.8
2. Lise	60	46.9
3. Üniversite	26	20.3
Babanın Öğrenim Durumu		
1. İlköğretim	24	18.7
2. Lise	55	43
3. Üniversite	49	38.3
Ailede Müzik İle Uğraşan Var mı?		
1.Evet	60	46.9
2.Hayır	68	53.1
Müzik ile Uğraşanların Düzeyi		
1. Uğraşmıyor	68	53.1
2. Profesyonel	17	13.3
3. Amatör	43	33.6

Tablo-4. Öğretmenlerin Bazı Özellikleri

Öğrenim Düzeyi	f	%
Lisans	24	80,0
Yüksek Lisans	6	20,0
Meslekteki Kıdemi		
1-5 Yıl	15	50,0
6-10 Yıl	5	16,7
11-15 Yıl	5	16,7
16 Yıl ve Fazlası	5	16,7
AGSL'de Çalışma Süresi		
1-3 yıl	19	63,3
4 yıl ve daha fazla	11	36,7
AGSL'de Kadro Durumu		
Kadrolu	9	30,0
Görevlendirme	17	56,7
Ücretli	4	13,3

Tablo-4'de öğretmenlerin %80'nin lisans mezunu, % 20'sinin yüksek lisans mezunu oldukları gözlenmektedir. Öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelmiş olmaları, bu okullardaki öğrencilerin özelliğinden (çalgı seviyeleri, müzik birikimleri) dolayı alanlarında düzeylerini yükseltme gereği duyduklarını ve bir bakıma kendilerini yetiştirmeye açık olduklarını yansıtmaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık yarısının, meslekteki ilk yılları olduğu anlaşılmaktadır. Kadro durumlarına bakıldığında öğretmenlerin yarısının görevlendirme ile bu okullarda çalıştığı gözlenmektedir. Bu durum AGSL'ye öğretmen atamadaki bazı zorluklardan dolayı öğretmen açığının ancak bu yollarla giderilebildiğinin göstergesi olabilir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Bazı Görüşleri

	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
1.Uzmanı olduğunuz alan dışında derse giriyor musunuz?	13	43.3	-	-	17	56.7
2.AGSL'de öğretmenlik yapmaktan hoşnut musunuz?	19	63.3	10	33.3	1	3.3
3.Okulun fiziki koşulları yeterli mi?	23	76.7	5	16.7	2	6.7
4.Okulunuzda öğrencileri yeterince yönlendirebiliyor musunuz?	10	33.3	7	23.3	13	43.3
5.Okulda öğrencileri üniversite ve bölümler hakkında bilgilendirme hizmeti yeterli mi?	8	26.7	17	56.7	5	16.7
6.Konser etkinliklerine öğrencilerin çoğunluğunu katılabilmekte mi?	25	83.3	5	16.7	0	0

Tablo-5 'den anlaşıldığına göre, öğretmenlerin yarıya yakını kendi uzmanlık alanları dışındaki derslere girmektedir. Bu durum bu okullardaki öğretmen açığını belirgin şekilde yansıtmaktadır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu okullarda çalışmaktan mutlu olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, okullarının fiziki olanaklarının yeterli olduğu görüşünde birleşmektedir. Örneklem olarak seçilen okulların batıda bulunması bunda büyük etken olarak görülebilir. Öğrencilerin, üniversitedeki bölümlerle ilgili bilgilendirilmelerinin çok yeterli olmadığı gözlenmiştir. Konser etkinliklerine öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun katıldığı görülmektedir.

3.1. Öğrenci Görüşlerine Göre Sorun Alanları

Tablo 6'da öğrencilerin geleceğe ilişkin sorunlarının daha fazla olduğu ($X=9.60$), bunu sırası ile müzik alan dışı dersler ($X=16.15$), müzik alan dersleri ($X=16.73$) ve okulun fiziki koşulları ile ilgili sorunların ($X=20.16$) izlediği gözlenmektedir

Tablo-6. Öğrencilerin Sorun Alanlarına Yönelik Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapmaları

Sorun Alanları	f	X	Sd
Geleceğe ilişkin	128	9,6016	2,2214
Müzik alan dışı dersler	128	16,1484	3,4937
Müzik alan dersleri	128	16,7262	3,4246
Okulun fiziki koşulları	128	20.1641	4,0465

Tablo- 6.1. Geleceğe İlişkin Görüşler

	Yetersiz		Orta		Yeterli	
	f	%	f	%	f	%
2. Alan dışı üniversite ve bölümler hakkında bilgilendirilme	72	56.3	41	32	13	10.2
1. Alanla ilgili üniversite ve bölümler hakkında bilgilendirilme	62	48.4	52	40.6	14	10.9
4. Alan dışı birikimlerinin üniversite giriş yetenek sınavı açısından durumu	31	24.2	61	47.7	36	28.1
3 Müzik bilgi birikimlerinin üniversite giriş yetenek sınavı açısından durumu	30	23.5	45	35.2	53	41.4
5.Maddi durum	18	14.1	58	45.3	52	40.6

N=128

Tablo- 6.2. Müzik Alanı Dışındaki Derslere İlişkin Görüşler

	Yetersiz		Orta		Yeterli	
	f	%	f	%	f	%
1. Alan dışı eğitiminiz	38	29.8	57	44.5	33	25.8
5. Sayısal dersler	38	29.9	19	14.8	71	55.5
4. Yabancı dil eğitimi	32	25	29	22.7	67	52.3
7. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri	31	24.2	23	18	74	57.8
2. Derslerin işlenişi	24	18.8	50	39.1	54	42.2
6. Sözel dersler	20	15.6	29	22.7	79	61.7
3. Ders saatleri	10	7.8	24	18.8	94	73.4

N= 128

Tablo- 6.3. Müzik Alan Derslerine İlişkin Görüşler

	Yetersiz		Orta		Yeterli	
	f	%	f	%	f	%
2. Çalgı ders saatleri	84	65.6	26	20.3	18	14.1
4. İşitme ders saatleri	66	51.6	30	23.4	32	25
7. Müzik alan derslerine giren öğretmen sayısı	65	50.8	40	31.3	20	15.6
5. Öğrenimi yapılan çalgı çeşidi	57	44.5	54	42.2	17	13.3
1. Piyano ders saatleri	53	41.4	33	25.8	42	32.8
3 Koro ders saatleri	39	30.5	31	24.2	57	55.5
9.Çalgı öğretmenlerinin ders dışı yardımları	37	28.9	44	36.7	47	34.4
6.Öğretmenlerin derste çalgı ile örnek göstermesi	36	28.1	49	38.5	43	33.6
8.Çalgı öğretmenlerinin öğrencilerin çalgı eğitimi ile ilgilenme düzeyler	26	20.3	65	50.8	37	28.9

N=128

Tablo- 6.4. Okulun Fiziki Koşullarına İlişkin Görüşler

	Yetersiz		Orta		Yeterli	
	f	%	f	%	f	%
5.Bilgisayar olanakları	87	68	26	20.3	15	11.7
2.Piyanoların akordu ve bakımı	67	52.3	46	35.9	15	11.7
1.Piyano sayısı	52	40.6	39	30.5	37	28.9
4.Toplu çalışma salonları	35	27.3	42	32.9	51	39.8
3 Bireysel çalışma odaları	24	18.8	30	23.4	74	57.8

N=128

Tablo 6' nın alt basamaklarında öğrencilerin verdikleri yanıtların yüzdeleri alınmış ve sorunları belirleyebilmek için yetersiz seçeneği dikkate alınarak en yüksek orandan en düşüğe bir sıralama yapılmıştır.

- Öğrenciler müzik alanı ile ilgili olarak; **çalgı ders saatleri, işitme ders saatleri, müzik alan derslerine giren öğretmen sayısı ve öğrenimi yapılan çalgı çeşitlerini** yetersiz olarak görmekteler.

- Müzik alan dışı dersler için; müzik alanı dışındaki eğitimleri, sayısal dersleri ve yabancı dil eğitimini yetersiz bulmaktalar.
- Geleceğe yönelik olarak; okulda müzik alanı ve müzik alan dışı ile ilgili üniversite ve bölümler hakkında bilgilendirilmeleri konusunu yetersiz bulmaktalar.
- Okulun fiziki koşulları konusunda; bilgisayar olanakları, piyanoların bakımı ve piyano sayısını yetersiz bulmaktalar.

3.2. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Sorun Alanları

Öğretmenlere uygulanan ankette, öğrencilerinkinden farklı olarak sadece müzik alan dersleri ve okulların fiziki koşullarına ilişkin görüşler alınmıştır. Anketler sadece müzik alanından öğretmenlere uygulandığından müzik alanı dışındaki derslerle ilgili görüşlerine yer verilememiştir. Yine gelecekle ilgili sorunların öğretmenlere değil de öğrencilere yönelik olduğu düşüncesi ile bu boyuta da yer verilmemiştir.

Tablo- 7.1. Öğretmenlerin Müzik Alanı Derslerine İlişkin Görüşleri

Müzik alan derslerine ilişkin görüşler	Yetersiz		Orta		Yeterli	
	f	%	f	%	f	%
1-Piyano ders saatleri	7	23.3	6	20	17	56.7
2-Çalgı ders saatleri	7	23.3	10	33.3	13	43.3
5-Öğrenimi yapılan çalgı çeşidi	7	23.3	12	40	11	36.7
4-İşitme ders saatleri	4	13.3	12	40	14	46.7
3-Koro ders saatleri	2	6.7	15	50.0	13	43.3

N=30

Tablo- 7. 2. Öğretmenlerin Okulun Fiziki Koşullarına İlişkin Görüşleri

	Yetersiz		Orta		Yeterli	
	f	%	f	%	f	%
9-Okulunuzun spor alanları ve olanakları	20	66.7	6	20	4	13.3
6- Okulunuzun yabancı dil laboratuvarı	19	63.3	9	30	2	6.7
5-Okulunuzun bilgisayar olanakları	17	56.7	6	20	7	23.3
8-Kütüphanede müzik alanına ilişkin kaynaklar	15	50	12	40	3	10
7- Kütüphanede müzik alan dışındaki derslere ilişkin kaynaklar	14	46.7	13	43.3	3	10
2-Piyanoların akordu ve bakımı	11	36.7	14	46.7	5	16.7
1-Piyano sayısı	10	33.3	12	40	8	28.3
4-Toplu çalışma salonları	8	26.7	6	20	16	53.3
3-Bireysel çalışma odaları	2	6.7	5	16.7	23	76.7
10-Kantin –kafeterya olanakları	0	0	11	36.7	19	63.3

N=30

Tablo 7.1. ve 7.2. 'de Öğretmenler **müzik alanına** yönelik sorun olarak en fazla;

- **Piyano ders saatlerini, çalgı ders saatlerini ve okulda eğitimi verilen çalgı çeşitlerini,**

Fiziki koşullara yönelik sorun olarak ise;

- **Spor alanlarını, yabancı dil laboratuvarı, bilgisayar olanakları ve kütüphanedeki kaynakları yetersiz görmektedirler.**

4. TARTIŞMA ve YORUM

Bu araştırmada, AGSL öğrenci ve öğretmenlerinin bazı özellikleri, öğrencilerin sorun alanlarının belirlenmesi ve öğretmen görüşlerine göre okulların ihtiyaçlarının belirlenmesi açısından anlamlı birtakım bulgular elde edilmiştir. Öğrencilerin özelliklerine bakıldığında kız öğrencilerin erkeklere oranla daha fazla bu okulları tercih ettikleri, yine öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendi isteği ile bu okulları tercih ettikleri gözlenmektedir. Uz'un 1996 'da ki araştırmasında da öğrencilerin çoğunlukla bu okulları kendi istekleriyle seçtikleri gözlenmiştir. Aile yapılarına bakıldığında ise, orta gelir düzeyinden ailelerin çocuklarının bu okullara

yönelindikleri ve ailesinde müzik ile uğraşanların yoğunlukta olduğu gözlenmektedir. Bu bulgu, öğrencilerin bu okullara yönlendirilmesinde, ailelerin okullar ve amaçları hakkında bilgilendirilmesinin önemli olduğunu yansıtmaktadır. Hatta, ailesinde müzik alanı ile uğraşan kişiler bulunmasa da ilköğretimdeki öğretmenlerin müzik yeteneğini fark edebilmeleri ve öğrencileri bilgilendirerek yönlendirmelerinin önemini, gereğini yansıtmaktadır.

Mezun olduktan sonra öğrencilerin % 52'lik bir oranı, müzik öğretmeni yetiştiren kurumu tercih edeceğini, % 27.3'lük bir oranı konservatuarı tercih edeceğini belirtmekte, %18'lik bir bölüm ise kararsızlık yaşamaktadır. Uz'un (1996) araştırmasında, öğrencilerin mezuniyet sonrası okul tercihinde % 27'lik bir dilimin müzik öğretmenliğini seçtiğini, % 33'ü profesyonel sanatçılığı, % 20'si üniversite öğretim elemanlığını seçmek istediklerini belirtmişlerdir. 1996'dan bu zamana kadar ki süreçte, öğrencilerin müzik öğretmeni yetiştiren kurumlara gitme eğiliminin arttığı görülmektedir. Öğretmen yetiştiren kurumların tercih edilmesindeki önemli faktörlerden bazıları: **Mesleki güvencesinin olması, üniversiteye girişte özel yetenek sınavlarında alandan gelenlere ek puan verilmesi, okullarındaki doğru yönlendirmeler** olarak sıralanabilir.

Öğretmenlerin bazı özelliklerine bakıldığında okulların kadrolu öğretmenlerinden çok dışardan görevlendirilen öğretmenlerle öğretmen açığını kapatmaya çalışmaları ve alanı dışında derse giren öğretmenlerin fazlalığı dikkat çekici bazı bulgulardandır. Her ne kadar dışardan görevlendirilen öğretmenlerle öğretmen ihtiyacı karşılanırsa da kadrolu öğretmenlerin; hem okulun hedeflerine yönelik öğrenci yetiştirmesinden hem de öğretmenin çoğunlukla okulda bulunmasından dolayı öğretmen öğrenci etkileşimi daha fazla olacağından daha etkili bir öğrenme- öğretim ortamı sağlanması açısından gerekli olduğu düşünülebilir. Ayrıca bu okullarda görev yapan öğretmenlerin, zaten kendi istekleri ile geldiklerinden, okullarından hoşnut oldukları hatta kendilerini yetiştirme konusunda daha açık oldukları düşünülebilir. Bu durum, lisansüstü eğitimin daha özendirici hale getirilmesinin ya da bu öğretmenlere yönelik düzenli hizmet içi eğitim etkinliklerinin yapılmasının önemini yansıtmaktadır.

Öğrencilerin sorun alanlarının yoğunluğuna bakıldığında ise, gelecekle ilgili sorunların daha yoğun olduğu, müzik alanı dışı ve müzik alanı ile ilgili sorunların ise bunları izlediği gözlenmektedir. Her ne kadar uzmanlık gerektiren bir alanda eğitim alsalar da içinde buldukları ergenlik döneminin, gelecekle ilgili kararlar almada, yönelimlerini belirlemede kritik bir dönem olduğunu görülmektedir. Bu bakımdan öğrencilerin yönelebilecekleri üniversiteler ya da alanlar hakkında daha çok bilgilendirilmeleri ve özellikle kararsızlık yaşayan öğrencilerin daha sağlıklı karar verebilmeleri, yönelimlerini belirleyebilmeleri için bir rehberlik sürecinden geçmeleri gerekebilir.

Öğrencilerin müzik alanı dışındaki derslerde eğitimlerini yetersiz ya da orta düzeyde bulmaları da düşündürücüdür. Özellikle üniversite sınavında belirli bir barajı aşma koşulu ya da içinde buldukları gelişim döneminden dolayı çok yönlü bir eğitim alma gereksinimleri fazla olabilir.

Öğretmen ve öğrencilerin görüşleri birlikte ele alınarak müzik alan derslerinde sorunların daha çok işitme, koro, piyano ders saatlerinin yetersizliği, çalgı ders saatlerinin yetersizliği boyutlarında yoğunlaştığı gözlenmektedir.

Okulların fiziki koşulları her ne kadar çoğunlukla diğer alanlara göre yeterli olarak algılansa da okullardaki spor olanaklarının yetersizliği, yabancı dil ve bilgisayar olanaklarının, kütüphanelerin yetersizliği gibi öncelikli sorunların da dikkate alınması gerekir. Bu öğrencilerin, daha önce de ifade edildiği gibi, içinde buldukları gelişim döneminden dolayı sadece müzik uğraşı ile sınırlandırılmayacağı, ilgilerini hobilerini artırmaya yönelik önlemlerin alınması gerektiği dikkate alınmalıdır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Hızlı okullaşma süreci, AGSL'lerde aynı zamanda bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunların çözülmesi için öncelikle sorunların gerçekçi şekilde belirlenmesi ve bunlara yönelik çözümler aranması gerekir. Bu çalışmaya benzer nitelikte araştırmalar, daha geniş örneklem gurubları ile yapılarak sorunlar belirlenip bu liselerin ihtiyaç analizleri yapılabilir. Ayrıca her okulun kendi bünyesinde de sorun belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

Bu araştırmanın bulguları doğrultusunda sorunlar tekrar irdelenerek öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1- Okullarda büyük oranda görevlendirmeli öğretmen çalışması, bu okulların yoğun biçimde uzmanlaşmış öğretmenlere gereksinimi olduğunu göstermektedir. Uzmanlaşmanın sağlanabilmesi için, öğretmenlerin lisansüstü çalışmalara yönlendirilmeleri ya da lisansüstü çalışmalar yapan öğretmenlerin bu okullarda görevlendirilmeleri gibi farklı yaklaşımlar önerilebilir. Şu anda yapılan uygulama uzmanlaşma sağlamaktan uzak görünmektedir. Çünkü **üç yıllık** öğretmenlik deneyimi koşulu, uzmanlaşma sağlayacak bir ortamda yapılmadığından pek geçerli bir çözüm olarak görünmemektedir. Üç yıllık sürede, stajın kalkması yanı sıra, toplu müzik derslerine girerek biraz deneyim kazanılması gerçekleşebilir. Bunun yanında Mili Eğitime bağlı okullarda görev yaptığı sürece (üç yıl ya da daha fazla), çalgısında ve uzmanlık gerektiren konularda düzeyini ilerletememe ya da gerileme gibi durumlarla karşılaşılması olasıdır. Bunun için, bölümlerin ilgili anabilim dallarını iyi bir derece ile bitiren öğrenciler yüksek lisansa devam etmeleri şartı ile AGSL'lerde görevlendirilip stajlarını da buralarda yapmaları sağlanabilir. Böylece

öğretmenler çalgılarında ve bilgilerinde performanslarını korumalarının yanısıra isansüstü çalışmalarını da yürütebilirler.

2- Müzik alan dışı derslerin ikinci plana atılması gibi bir eğilimin, öğrencilerin ÖSS puanlarını büyük ölçüde etkilediği, zaman zaman branşları ile ilgili yetenek mablarına girecek puanı tutturamadıkları görülmektedir. Bu okullarda müzik alan dersleri ile müzik alan dışı derslerinin aynı derecede önemli olduğu öğrencilere benimsetilmelidir. Bu durum öğrenciler üniversiteyi kazandıktan sonra bile sorunlar aşamalarına yol açmaktadır. Öğrencilerin, kendilerini, okuyan, yazan, okuduğunu nlayan, düşünen bir birey değil, yalnızca çalgı çalan bir kişilik olarak görmeleri niversite yaşantısı ve öğretmenlik mesleği ile çelişmektedir.

3- AGSL öğrencilerinin ergenlik döneminde oldukları gözönünde ulundurularak okullarda rehber öğretmen açığının öncelikli olarak giderilmesi gerekmektedir. Bu okulların yatılılık özelliği, öğrencilerin gelecek ile ilgili aygıları, konser ve diğer etkinliklerin üzerlerinde yarattığı stresle baş edebilmeleri, neslekleri ve üniversitelerin bölümlerini tanıyabilmeleri için okullarda rehberlik ve psikolojik yardım birimlerine yer verilmesi ihtiyaca yönelik bir uygulama olarak lüshünülebilir. Bu okulların özelliği gereği, öğretmenlerin öğrencilerle daha akından ilgilenebildikleri söylenebilir. Ancak, öğretmenlerin etkili yardım unamayacağı durumlarda profesyonel yardım almalarının gerektiği dikkate lınmalıdır.

4- Bu okulların fiziki düzenlemelerinde öğrencilerin yaşları ve gelişim özellikleri dikkate alınabilir. Öğrencilerin alan ve alan dışı derslerinin yaratabileceği stresleri atabilmeleri için, çeşitli spor aktivitelerini ve hobilerini geliştirebilecek lüzenlemelere gidilebilir. Bütün alanlarda ve özellikle müzik alanı ile ilgili kütüphanelerin zenginleştirilmesi önerilebilir.

5- Uygun zamanlarda üniversitelerin ilgili bölümlerine geziler düzenlenerek öğrencilerin üniversitelerin müzik ile ilgili bölümlerini tanımaları sağlanabilir. Bu ekilde karar verme, hedefini belirleme gibi bazı yönlerden öğrenci gereksinimleri dikkate alınabilir.

KAYNAKÇA

- Karkın, K. (1996). " Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine Öğretmen Yetiştirme Sorunları" *I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa
- Milli Eğitim Bakanlığı (2001) *2002 Yılı Başında Milli Eğitim, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası*, Ankara.
- Mumcu, M. D. (2001) "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Uygulanan Piyano Eğitiminin Program, Öğretmen, Öğrenci ve Çalışma Ortamı Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi" Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Jçan, A. (1996). "Yirmibirinci Yüzyıl Eşiğindeki Türkiye'de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri: Genel Durum- Sorunlar- Çözümler" *I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa.
- Jz, A. (1996). "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Öğrencilerinin Toplumsal Özellikleri, Sorunları, Beklentileri" *I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa.